

ÚHEL POHLEDU

Laureát sudetoněmecké Karlovy ceny. Letos je jím německý židovský autor a malíř původem z Československa Max Mannheimer (vlevo). Vpravo na snímku je nejvyšší představitel Sudetoněmeckého krajského sdružení Bernd Posselt. FOTO ČTK

Neopakovat hrůzy minulosti

Atmosféra na letošních Sudetoněmeckých dnech byla vůči Česku nebývale vstřícná

Svatodušní svátky a Norimberk: po několika předchozích letech, kdy probíhala přestavba norimberského veletržního výstaviště, se sem z Augsburgu navrátili Sudetoněmecké dny. Každý, kdo sleduje dění a pozitivní aspekty vzájemného sousedství, si musí povšimnout změněné rétoriky. Není to ovšem náhla a překvapivá změna, tato tendence trvá již nějaký čas. Jako by spolu s tím i hodnotové preference rezignovaly na silácká prohlášení – jsou nahrazovány v rostoucí míře snahou o dorozumění, hledání společných kořenů a obnovení zprávaných tradic. Představují dobré sousedství, projevující se v rostoucí intenzitě přeshraniční spolupráce a vzájemného poznávání, se v budoucnu mají opírat i o vlastní, osobní zkušenost na obou stranách; včetně zvýšené míry spolupráce mládeže a intenzivnějších turistických kontaktů.

Pomalou odchází ze světa generace, která poválečné vyhánění zažila ještě jako svoji hořkou osobní zkušenost. Generace lidí narozených ještě na území bývalého Československa, rozestých pak do všech koutů Německa a Rakouska, do prostředí, které jim často bylo cizí a přijímalo je v obtížné poválečné situaci nepřátelsky. Lidé, kteří často sami museli v sobě najít dostatek vůle i sil, aby se každý sám za sebe nastalou situaci vypořádali. Nedělejme si iluze, často to byla nelehká a mnoho let trvající katarze, a dvojnásob to platí o reflexi jejich vztahu k zemi, kterou opustili, a k lidem v ní.

Dva lidské osudy

Projevy, které v Norimberku na Sudetoněmeckých dnech 2012 zazněly, byly vůči Česku vstřícné jako nikdy předtím.

Pro ty obyvatele Česka, kteří – roky účelově zpracovávaní částí domácího mediálního a politického spektra – se jen pozvolna zbavují obav a nejistot, jakmile jsou konfrontováni s pojmy sudetoněmecký, sudetoněmeckví,

BEDŘICH HLOUŠEK

překladatel, zabývá se česko-německými vztahy

bude nepochybně změněná rétorika překvapivým. Souvisí s tím i vnímání udílených sudetoněmeckých cen a jejich laureátů.

Sudetoněmecká Karlova cena platila vždy spíše za strašáka naší veřejnosti. Ne každý ví, že cena, jejíž přesný název zní Sudetoněmecká cena Karla IV., je střeoevropskou analogií významné a mnohem známější Evropské ceny Karla Velikého. Karel IV. nebyl za symbolického patrona ceny zvolen náhodou: byl český král a římský císař. Byl vzdělaný a byl to silný panovník; vládl několika jazyky a v období vrcholící gotiky představoval státnickou autoritu, která sjednocovala země a národy.

Laureátem sudetoněmecké Karlovy ceny se letos stal Dr. Max Mannheimer, umělec a humanista, 92letý rodák z Nového Jičína (jehož je čestným občanem), přeživší rasovou perzekuci a holocaust. Jako jediný z rozsáhlé rodiny se vrátil – byl předtím prošel celkem pěti koncentračními tábory, včetně těch nejhrůznějších. Vracel se do vlasti umíněn si, že nikdy už nevstoupí na půdu Německa, země, jejíž nacistický režim vyhladil miliony lidí jeho víry. Přesto se po dvou letech ocitl v Německu znovu: odešel tam se svou novou ženou, kterou po válce poznal ve svém rodišti a která pro svůj původ musela do odsunu, přestože její rodina byli sociální demokraté, kteří se za války účastnili odbojové činnosti.

Max Mannheimer se pak po celý další svůj život aktivně zasazoval o smíření (velmi tím připomíná našeho Přemysla Pittera) mj. i zprostředkováním svých prožitků z Dachau a Osvětimi široké německé veřejnosti. Ve svém sobot-

ním projevu v Norimberku zmínil mj. Masarykův odkaz i myšlenky Václava Havla. Apeloval na mládež obou národů: Vy nejste vinni, ale váš úkol je starat se o to, aby se hrůzy minulosti už neopakovaly – demokracii, nástroji právního státu, dorozuměním národů, tolerancí.

V předvečer Sudetoněmeckých dnů se každoročně koná slavnostní udílení tzv. Sudetoněmeckých cen – za příkladné výsledky ve vědě, kultuře, umění, společenských vědách. Laureáty se stávají osobnosti, které vedle vynikajících tvůrčích činů mají i sudetoněmecké kořeny anebo které svým dílem mají vazbu k Sudetům.

Sudetoněmeckou kulturní cenu letos převzal 80letý česko-německý matematik světové proslulosti, Dr. Roland Zdeněk Bulirsch (opravdu se jméno i v Německu stále píše se „Z“ a s háčkem; i to o laureátově osobnosti cosi vypovídá), v každém případě bylo milé slyšet, jak se všichni (němečtí) řečníci seriózně snažili „Ř“ v jeho příjmení víceméně přesně vyslovit. Rodák z Liberce, z Vratislavic nad Nisou, syn českého otce a německé matky, v prvorepublikové české škole nejprve jako dítě haněn pro „německý“ původ, později, kdy Sudety byly v Říši, opět ostrakizován pro svůj český původ. Došlo to tak daleko, že mu byl znemožněn vstup na střední školu.

Po válce (jeho otec byl v tu dobu již mrtev) rodina vyháněna do Německa, usadila se v rozbitém Norimberku, mladík se vyučil elektrikářem, i to byl v té době velký kus štěstí. Jeho další vzestup až k světové proslulosti je otázkou dalšího vzdělávání a píle. Přednášel na mnoha významných světových univerzitách. Je mnohonásobným čestným doktorem i nositelem řady dalších prestižních vyznamenání, mj. z pražské Univerzity Karlovy a z liberecké Technické univerzity, a držitelem záslužné medaile Jednoty českých matematiků a fyziků.

e-mail: bedrich@email.cz

EKONOMICKÝ KOMENTÁŘ

Efekt orloje?

JIŘÍ PETERKA

publicista a odborník na mobilní komunikace

Také vás zarazí, jak složité a detailní jsou podmínky a nejrůznější smluvní ujednání, spojené se službami našich operátorů? Skoro by se mohlo zdát, že zde platí jakási nepřímá úměrnost: čím jednodušší je poskytovaná služba, tím složitější jsou smluvní podmínky jejího poskytování. Ale možná že je to přece jen trochu jinak: že složitost a detailnost podmínek roste především s tím, jak dlouho je nějaká služba poskytována.

Výstražné cedule kvůli vyukům

Ono to ostatně má i svou logiku: čím déle je konkrétní služba poskytována, tím větší je šance, že se najde nějaký vyuk, který ji zkusí tak či onak zneužít. Nic moc se obvykle nestane, operátor na to rychle přijde – a poučí se z toho. A to tak, že do svých smluvních podmínek přidá nové ustanovení, které zacelí právě objevenou skulinu. Takové ustanovení, které podrobně specifikuje, že to a to se nesmí, a kdo to

přesto udělá, dopadne tak a tak. Nejrůznější smluvní podmínky tak postupně bobtnají, když vycházejí ve stále nových a nových verzích, se stále rozsáhlejší a detailnější obsahem. Dostávají se do nich stále specifitější opatření, podrobně řešící stále bizarnější a kurióznější situace.

Dříve, spíše než později, to budou i situace na úrovni explicitního zákazu lezení na pražský orloj, na jehož absenci se nedávno odvolával jeden podnapilý mladý Američan, který na orloj skutečně vylezl.

Jenže: pokud se kvůli jednomu vyukovi pražský orloj oblepí tabulemi se zákazem lezení, odnesou to všichni ti, kteří se chtěli slušně a spořádaně pokochat pohledem na původní historickou památku. U služeb operátorů k tomu vlastně už došlo: kvůli několika málo jednotlivcům jsou smluvní podmínky už dnes značně nabobtnalé a velmi málo srozumitelné – a to pro všechny uživatele.

Jistě, své polínko do ohně si přihazují i zákoníky, které také stupňují své požadavky a operátorům velí ošetřit ve smluvních podmínkách ještě to či ono. Jenže pomyslné máslo na hlavě mají i sami operátoři: s postupem času se z nich stali přímo mistři v „hlídání“ svých vlastních zájmů a v optimalizaci svých výno-

sů. A to i skrze smluvní podmínky poskytované svých služeb, s využitím stále méně srozumitelných formulací, stále menších písmen a stále zastrčenějšího umístění toho, co je pro slušné a korektní zákazníky pomalu nejpodstatnější.

Seznámit se s podmínkami? V Česku bez šance

Následkem toho všeho pak i ten běžný zákazník, který má zájem a chce se seznámit s podmínkami, v podstatě nemá šanci porozumět ani jejich hlavním zásadám a tezí, natož pak všem detailům a možným souvislostem. Musí na ně ale přistoupit, aby vůbec mohl využívat i zcela banální a nekomplikovanou službu.

Nejde přitom zdaleka jen o služby našich mobilních i pevných operátorů. On je to asi obecný trend, který se týká úplně všeho – když každý poskytovatel nějaké služby se „jistě“ s ohledem na nehorší možnou eventualitu, která ho může potkat. Nejdále je v tomto ohledu asi letecká doprava: komupak asi všichni vědíme za stále přísnější prohlídky před odletem na letištiích a omezení toho, co si můžeme vzít do kabiny letadla?

e-mail: jiri@peterka.cz

POLEMIKA

Brát právo do svých rukou je nepřipustné

Lidové noviny zveřejnily 24. května článek právníka Petra Kolmana *Mají správné orgány pomáhat lodějm?* týkající se pokuty, kterou uložil Úřad pro ochranu osobních údajů za nesplnění oznamovací povinnosti při zpracování osobních údajů a za neoprávněné zveřejnění fotografie údajného zloděje elektrokola (teprve následně policií zadrženého). Autor postup úřadu vyhodnotil, dospěl k závěru, že pokutu úřad neměl uložit – zřejmě proto, že ji vidí jako morálně spornou –, podtrhl a sečetl: dodržování zákona vede k celospolečenskému poklesu motivace k dodržování práva.

Jen málo však stačilo, aby nemuselo být právo opíráno o čistě morální hledisko. Povinnost znát zákon však autor příspěvku, zdá se, pomíjí, a zřejmě tudíž neznalost zákona zcela omlouvá. A tak jsme v absurdní situaci: nikoli znát a dodržovat zákon vede k dodržování práva, ale dozor nad dodržováním zákona vede k nezájmu laiků právo dodržovat.

I když ovšem málo stačilo a k žádnému problému nemuselo dojít: majitel prodejny (chránič své majetek při využití moderní techniky) měl předně splnit svou zákonnou povinnost a svůj kamerový systém zaregistrovat. Dále mohl předat jím pořízený záznam Policii ČR s podezřením, že zaznamenal zloděje, který mu způsobil škodu. Policie mohla, i za použití zveřejnění přiměřené části záznamu, hledat a dohledat pachatele a zahájit úkony v trestním řízení...

Jsem přesvědčen, že Úřad pro ochranu osobních údajů dává veřejnosti trvale jasný signál, že je třeba právo cítit a posilovat právní stav ve státě tím, že je dodržován zákon.

Jinak bychom museli připouštět, že každý dle vlastního uvážení a vlastních morálních zásad může brát právo do svých rukou, zveřejňovat „své“ zloděje, vyvěšovat „své“ černé listiny – no a že občas „trefí kozla“ – přilepte se někdo jako viník nepatřičně... co na tom? Když se kácí les, lítají třísky...

To už tu ovšem bylo... Předpokládám, že takový postup by žádného právníka neměl uspokojovat. Tím naléhavěji, že v dnešní době ke zveřejňování na internetu mnohdy dochází způsobem, který nemůže být zákonný prostě již z toho důvodu, že postrádá jakákoliv elementární pravidla pro řádné zpracování osobních údajů.

Shodují se ovšem s Petrem Kolmanem v názoru, že judikát správního soudu musí být respektován; a jako každý judikát bude Úřadem pro ochranu osobních údajů vítán.

DOPISY REDAKCI

Verše utrápené duše na zdi cely

Ad LN 29. 5.:
Básnička na chodníku

Po přečtení úterňního zamyšlení pana Ludvíka Vaculíka vzpomněl jsem si na své putování komunistickými kriminály.

Veršovalo se hojně. Vedle básnířů známých básníků existovalo veršování vězňů a vězeňkyň.

Trvale mně zůstaly v paměti verše na zdi jedné cely.

... chtěla bych stát pod rozhlednou/ a dívat se na Prahu/ až rudé hvězdy zblednou...

Klasik promine, kritik snad i slzu uroní... Která utrápená ženská duše, na hlubíně jejíž naději se skvěl jásavý květek věčného, odbojného mládí, psala?

Toť otázka.
Bohumil Robeš, Holubice u Brna,
b.robeš@centrum.cz

Překvapení

Ad LN 28. 5.:
Švejnar má k Hradu nejbliž

Průzkum Lidových novin ukázal, že „známý ekonom Jan Švejnar je favoritem druhého kola voleb“.

V sobotu jsem viděl na ČT24 pořad „Dvojčkové květny“, kde ve dvacet let starém zpravodajství zaznělo, že kuponová privatizace je duchovním dítětem právě tohoto pána. Ta privatizace, kterou nejen příznivci levice mnohdy nazývají loupeží a podobně a ze které viní dnešního pana prezidenta.

Vědí toto voliči alespoň ze zmiňovaného průzkumu, ví to vedení ČSSD, které původně chtělo pana Švejnarů nominovat do prezidentských voleb za svoji stranu? Já to do sobotního večera nevěděl.

Ivan Veselý, ivvesely@bluetone.cz

IGOR NĚMEC

předseda Úřadu pro ochranu osobních údajů

V dnešní době ke zveřejňování na internetu mnohdy dochází způsobem, který nemůže být zákonný prostě již z toho důvodu, že postrádá jakákoliv elementární pravidla pro řádné zpracování osobních údajů

Zemřel za univerzitu

Ad LN 26. 5.: Teď už cesta ke školnému otevřená není

Ministr školství, mládeže a tělovýchovy Petr Fiala v rozhovoru říká: „Při demonstracích v roce 1905 v Brně byl zastřelen dělník, který demonstroval za založení české univerzity.“ Tato informace není přesná, český dělník František Pavlík byl na Komenckého náměstí proboden, nikoli zastřelen. Lze se to dočíst i na pamětní desce na místě samém. Jiří Zlatuška, emeritní rektor Masarykovy univerzity

OPRAVA

V sobotní Orientaci je text *Heydrichův osud se jmenoval Lina* (LN 26. května, strana 25) doprovozen fotografii, jež je bohužel popsána matoucím způsobem. Žena v popředí není Lina Heydrichová, jak by se mohlo zdát, nýbrž manželka K. H. Franka. Lina Heydrichová sedí na fotografii až v pozadí, tedy po levici zastupujícího říšského protektora. Za chybu se omlouváme.

Dopisy jsou redakčně kráceny. Své příspěvky posílejte do rubriky *Názory na adresu LN, Karla Křížka 519/11, 150 00 Praha 5 - Smíchov* nebo e-mailem na adresu dopisy@lidovky.cz.

Názory na této straně nevyjadřují stanovisko redakce